

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

**Збірник матеріалів
І Всеукраїнської науково-практичної конференції
(23–24 листопада 2016 року)**

Суми
Сумський державний університет
2016

УДК 336.71(477)(063)

ББК 65.9(4Укр)262.1

П78

Рекомендовано до видання вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 6 від 08.12.2016 р.).

Редакційна колегія:

І. О. Школьник, д-р екон. наук, проф.
(головний редактор);

І. І. Рекуненко, д-р екон. наук, проф.,

С. В. Леонов, д-р екон. наук, проф.,

С. М. Фролов, д-р екон. наук, проф.,

І. І. Д'яконова д-р екон. наук, проф.,

Т. А. Васильєва, д-р екон. наук, проф.,

Белова І. В., д-р екон. наук, доц.,

Мінченко М. Г., канд. екон. наук, доц.,

Ісаєва О. В., канд. екон. наук, ст. викл.

П78 **Проблеми** і перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України : збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції (23–24 листопада 2016 р.) / Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС» Сумського державного університету. – Суми : ННІ БТ «УАБС» СумДУ, 2016. – 244 с.

Збірник містить тези доповідей учасників І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми і перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України» (м. Суми, 2016 р.).

Розраховане на фахівців фінансової та банківської систем, керівників і спеціалістів підприємств усіх форм власності, науковців і студентів вищих навчальних закладів.

УДК 336.71(477)(063)

ББК 65.9(4Укр)262.1

© ННІ БТ «УАБС» СумДУ, 2016

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ.....	7
Semenog A. Yu. Aspects of European Union budget formation.....	7
Воронцова А. С. Партиципативне бюджетування як альтернативне джерело фінансового забезпечення соціально-культурної сфери.....	12
Гриценко Л. Л. Участь банків у процесі реалізації інвестиційної політики держави.....	16
Дехтяр Н. А., Панасенко А. А. Оцінка фінансової стійкості місцевих бюджетів.....	20
Ісаєва О. В., Купрєєва Я. М. Вплив тіньової економіки на бюджетний дефіцит України.....	24
Котенко Н. В., Щебетко Н. П. Партиципаторний бюджет як основа демократичності місцевих фінансів... ..	29
Кучер Г. В. Удосконалення інституційного механізму управління державними фінансами.....	33
Стадник А. С. Антикризове регулювання банківської системи України.....	38
Фролов С. М., Савицька О. І. Визначення факторів впливу на міжнародну торгівлю регіонів України.....	42
СЕКЦІЯ 2. КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ.....	46
Балацький Є. О. Особливості формування фінансової безпеки суб'єктів господарювання в сучасних умовах....	46
Брагіна О. С. Оцінка ефективності функції контролю при бюджетному управлінні.....	49
Кравченко О. А. О сущности понятия «финансовое планирование».....	53
Лаврик В. В. Законодавче забезпечення фінансової реструктуризації підприємств.....	57
Малиш Д. О. Огляд методичних підходів до оцінювання фінансової безпеки підприємства.....	61

framework 2014–2020 and EU budget 2014 – The figures”, Luxembourg. Publications Office of the European Union. – 24 p. Available from: http://ec.europa.eu/budget/mff/index_en.cfm.

УДК332.14+336.14

Воронцова Анна Сергіївна,
аспірант,
Сумський державний університет, м. Суми

ПАРТИСИПАТИВНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ

В умовах реформи децентралізації в Україні, для громадян з’являється нова можливість вирішення соціально-культурних проблем через партисипативний бюджет або бюджет участі. Його суть полягає в тому, що він надає можливість громадянам міста вносити свої рекомендації та побажання при прийнятті місцевого бюджету.

Бюджети участі засновані на чотирьох основоположних принципах. До них відносяться:

- ефективний перерозподіл фінансових ресурсів на користь найбільш вразливих верств населення;
- створення нових відносин між муніципалітетами та громадянами (тобто нова форма управління);
- перебудова соціальних зв’язків і соціальних інтересів;
- запровадження нової демократичної культури і заохочення активного громадянства [2].

Вперше, технологію партисипативного бюджетування було використано в Порту-Алегрі (Бразилія) у 1989 році, після чого її стали використовувати

кожного року. Процес полягав у тому, що на народних зборах відбувалось обговорення нагальних проблем суспільства. Після чого населення обирало бюджетних делегатів як представників місцевих спільнот на бюджетних форумах та бюджетній раді. В результаті тривалих зустрічей та обговорень приймалось рішення про розподіл коштів (іноді їх називають інвестиційні фонди) на потреби міста.

Впровадження практики "бюджету участі" в Порту-Алегрі, крім вдосконалення інфраструктури: зменшило політичну напруженість у громаді; покращило культуру сплати податків жителями міста; підвищило інформованість громадян з питань використання бюджетних коштів; привело до появи практики добровільної участі громадян у реалізації проектів шляхом власних внесків; зменшило адміністративні витрати; зменшило корупцію завдяки більшій активності громади; створило нову громадянську культуру; забезпечила участь у нарадах жінок (51% від кількості учасників), тоді як раніше жінки були практично виключені зі світу політики [2].

З моменту появи цього експерименту в Порту-Алегрі, технологія бюджету участі в XXI столітті отримала широке поширення не тільки в країнах Латинської Америки, але і в Європі, Азії, Африці та Північній Америці. У всьому світі, майже 1500 муніципалітетів використали технологію бюджету участі [1]. Проте, форма використання технології партисипативного бюджету зазнала значних змін в різних країнах. Сталим залишилось те, що громадяни мають змогу впливати на бюджет міста відповідно до їх потреб.

Бюджет участі або партисипативний бюджет є однією з форм демократії участі на місцевому рівні, що забезпечує «системний механізм» залучення громадян до процесу

прийняття бюджетних рішень певної територіальної громади [4]. Головною відмінністю демократії участі від представницької демократії є те, що громадяни особисто беруть участь в управлінні територіальної громади чи держави загалом.

Основними ризиками можна вважати ймовірність ухвалення некомпетентних рішень та ефективність лише у невеликих територіальних громадах.

Бюджет участі є найбільш ефективним інструментом у прийнятті рішень на місцевому рівні, тому що мешканці не тільки визначають інвестиційні пріоритети, які будуть реалізовуватися місцевою владою, але разом творять концепцію «загального блага» для свого міста [1], що сприяє реалізації принципів соціальної справедливості.

В Україні впровадження демократії участі та партисипативного бюджету передбачено Національною стратегією сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки. Крім цього відбувається впровадження різноманітних програм по регіонах України для підвищення рівня знань громадян щодо механізму партисипативного бюджету.

Так, за підтримки фундації українсько-польського партнерства ПАУСІ наприкінці 2015 року бюджет участі запровадили Черкаси, Полтава та Чернігів. Згодом долучились Суми, Луцьк, Івано-Франківськ, Запоріжжя, Львів, Вінниця та Чернівці. Активно цікавляться досвідом колег та працюють над впровадженням Тернопіль, Житомир, Ужгород, Харків, Рівне та Київ [3].

Крім цього, активну інформаційно-просвітницьку підтримку запровадження бюджету участі в містах України підтримує ВГО «Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень» у рамках проекту агентства США з міжнародного розвитку(USAID) «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження».

Зокрема, механізм бюджету участі в українських містах передбачає наступні кроки:

– щорічно під час формування бюджету певної територіальної громади на наступний рік виділяється частина коштів на реалізацію громадських проєктів (приблизно 1% загального бюджету);

– на конкурсній основі громадяни подають проєкти для вирішення пріоритетних проблем певної громади, та шляхом відкритого голосування визначають переможців;

– дані проєкти включаються в проєкт бюджету територіальної громади на наступний звітний період.

Крім цього, місцева влада повинна звітуватися перед громадянськістю про виконання проєктів, включених до партисипативного бюджету.

Таким чином, партисипативне бюджетування може розглядатися як альтернативне джерело бюджетного забезпечення соціально-культурної сфери в Україні. Адже, завдяки залучення громади до прийняття рішень можливо не лише ефективно використовувати державні кошти, а й вирішувати нагальні проблеми суспільства.

Список використаних джерел

1. Allegretti G. Budżet partycypacyjny: definicje i wyzwania innowacyjnego narzędzia z perspektywy praktycznej dostęp: 25 marca 2014 r. [Електронний ресурс] / G. Allegretti. – Режим доступу : http://partycypacjaobywatelska.pl/uploads/Giovanni%20Allegretti_opening_PL.pdf.

2. Sintomer Y. Learning from the South: Participatory Budgeting Worldwide – an Invitation to Global Cooperation [Електронний ресурс] / Yves Sintomer, Carsten Herzberg, Giovanni Allegretti, and Anja Röcke // Dialog Global № 25. – Режим доступу : http://www.service-einewelt.de/images/text_material-2152.img.

3. Бюджет участі: як втілюють свої ідеї українські

міста? [Електронний ресурс] / Український центр європейської політики. – Режим доступу : <http://ucerp.org.ua/doslidzhennya/byudzheth-uchasti-yak-vtiluyuyut-svoyi-ideyi-ukrayinski-mista.html>.

4. Кириленко О. Перспективи запровадження бюджету участі в Україні на основі зарубіжного досвіду / О. Кириленко, І. Чайковська // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2015. – Вип. 2. – С. 86-100. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2015_2_9.

5. Котіна Г. М. Альтернативні технології бюджетного забезпечення територіального розвитку: імплементація світового досвіду у вітчизняну практику / Г. М. Котіна, М. М. Степура, А. Ю. Батюта // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 24. – С. 84 – 88.

УДК 336.71:330.322

Гриценко Лариса Леонідівна,

д.е.н., доцент,

Сумський державний університет, м. Суми

УЧАСТЬ БАНКІВ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Інвестиційна політика держави розглядається як складова фінансової політики, спрямована на забезпечення умов для довготермінового сталого розвитку національної економіки на основі використання сукупності макроекономічних підходів і рішень щодо створення сприятливого інвестиційного клімату, визначення перспективних і пріоритетних напрямків інвестування, відповідної цільової мобілізації інвестиційних ресурсів, а також загального управління процесом планування, залучення та реалізації вкладень цих ресурсів з